

saa, at der maa tages Hensyn til de forskellige Partier indenfor Tinget, idet man ikke kan vente sig nogen Sinde med Forholdstalsvalgmaaden at faa et saa stærkt Partiflertal bagved en Regering, at der ikke maa tages Hensyn til de andre Partier. Jeg vil haabe, at den Venstreregering, vi har nu, maa forstaa at gaa de Veje, hvor den kan faa stærkt Følgeskab, enten det saa sker fra den ene eller den anden Side, at den maa have en saa retlinet Bevægelse, at den ikke behøver at skele hverken til den ene eller til den anden Side, men at den vil føre en sund og dygtig dansk Venstrepolitik. Saa er jeg sikker paa, at den altid vil faa det Følge med sig, den skal have. Men det er jo ikke alene Parlamentarismen i engelsk Form, der, synes det, har udspillet sin Rolle i hvert Fald foreløbig. Selve den engelske Form for Fagforeningsbevægelsen er ogsaa ved at u spille sin Rolle. Ikke mindst vil der i alt Fald være Fare for, at i samme Øjeblik man indfører det, at Arbejderne skal have Del i Udbyttet, vil Følgen blive den, at den flittige faar mere end den dovne og den dygtige mere end den udygtige, og saa er Fagforeningsdisciplinen i gammel Forstand en saga blott. Man kan sige, at det knager i Fagforeningernes Fuger og Baand, paa samme Maade som det knager i det hele Samfund for Tiden. Fagforeningerne har i det nittende Aarhundrede været noget af det mest betydningsfulde i social Henseende, Aarhundredet har frembragt. I det nittende Aarhundredes historiske Afsnit vil det Afsnit, der omhandler Fagforeningsbevægelsen, blive et af dem, der vil komme til at staa med størst Glans om sig, fordi denne Bevægelse har været med til at redde de store Dele af Menneskeheden, som var ved at synke ned til ikke menneskeværdige Forhold.

Efter dette maa man haabe, at de, naar de nu skal gaa ud af Historien, ikke maa gaa ud som det, der vil sætte Samfundet paa Spil, saadan som de fristes til for Tiden ved deres Fristelse til Generalstrejke. Men for øvrigt er Sagen den, at det nye Samfund, som man nu fra alle Sider taler om, ikke vil blive stort forskelligt fra det gamle. Vi har mange Gange i Verdenshistorien haft Revolution, og man har en Fornemmelse af, at naar den er overstaet, er der maaske nok sket et Fremskridt, men noget egentlig nyt, noget omvæltende er der ikke kommet; thi en radikal Omvæltning i Tilværelsen faar man nu en Gang aldrig. Derfor er radikal Politik en fortræffelig Politik, naar den er i Opposition. Der har den sit Virkefelt, men saa snart den kommer til Regeringen, er det

saaledes, at den maa slaa af, og saa bliver den moderat, ligesom ethvert andet Parti, af hvad Navn nævnes kan, bliver moderat, det vil sige: fuldt af Hensyn. For det er nødvendigt. Men der er for mig ikke nogen Tvivl om, at den nuværende Regering vil føre en virkelig Venstrepolitik, og det vil for mig sige dette: arbejde paa det aandelige Omraade for Frihed og paa det økonomiske Omraade for et virkeligt Samarbejde. Det er Venstrepolitik, det har det været hidtil: aandelig Frihed og økonomisk Samarbejde. Derfor er Venstre ogsaa det Parti, der er gaaet i Spidsen for hele Andelsbevægelsen, for den kooperative Bevægelse; denne Bevægelse betyder Samarbejde uden Opgivelse af den personlige Frihed. For Tiden er det Socialismen, den sociale Betragtning af Tilværelsen, der er det overvægtige. Liberalismen og Socialismen har alle Dage, saa længe Menneskeheden har bestaaet, kæmpet mod hinanden. Snart har den ene Retning Overtaget, snart den anden, nu for Tiden er det den socialistiske. Under dette er det efter min Mening betydningsfuldt, at Regeringspartiet er et Parti, der har en Tradition, som er bygget op paa dette: aandelig Frihed, økonomisk Samarbejde.

Men Tiden er jo ikke til at opholde sig ved Almindeligheder. Jeg vil blot paa et Par Punkter gaa over til Enkeltheder, nemlig med Hensyn til den Del af Menneskets Optragelse, der ligger forud for, at det kommer ind i Folkeskolen, og den Del, der ligger efter, at det er kommet ud af Folkeskolen. Der er en Pædagog, der har sagt: Giv mig Lov til at vælge vore Børns Sange, og jeg bekymrer mig ikke om, hvem der skal skrive mit Folks Love. Et saadant Udtryk som dette kunde jeg ønske blev malet ude i den politiske Børnehavn, som den herlige Hal er lavet om til, en politisk Børnehavn, baade hvad dens Sentenser og dens Dekorationer angaar. Jeg kunde ønske, at et Udtryk som dette fik Plads blandt de andre mærkelige Udtryk, der findes.

Siden jeg nævner Dekorationer, maa jeg have Luft for en Beklagelse over, at Rigsdagen ikke, som den i sin Tid gav Joakim Skovgaard den store Opgave at dekorere Viborg Domkirke, har givet vor store Mester Willumsen en Opgave i denne Bygning. Man kan sige, at hans Statue af Horup i Kongens Have skræmmer; og det er rigtigt, Willumsen er til Tider bizar. Men han er alligevel udover det almindelige Maal herhjemme, han holder Maal med det største, man har ude i Europa. Han har sat sig høje Maal, og han har næsten naaet de Maal, han har